

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΠΩΣ ΚΛΙΝΟΝΤΑΙ ΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ ΣΕ -ης, -ης, -ες

Επίθετα είναι οι λέξεις που συνοδεύουν ένα ουσιαστικό και του προσδίδουν μια ιδιότητα. Έχουν τρία γένη (αρσενικό, θηλυκό, ουδέτερο) και δύο αριθμούς (ενικός, πληθυντικός).

Πώς κλίνονται τα επίθετα σε -ης, -ης, -ες:

ο αληθής, η αληθής, το αληθές

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

ο αληθής	η αληθής	το αληθές
του αληθούς	της αληθούς	του αληθούς
τον αληθή	την αληθή	το αληθές
(- αληθή)	(- αληθή)	(- αληθές)

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

οι αληθείς	οι αληθείς	τα αληθή
των αληθών	των αληθών	των αληθών
τους αληθείς	τις αληθείς	τα αληθή
(- αληθείς)	(- αληθείς)	(- αληθή)

* Το αρσενικό και το θηλυκό έχουν τις ίδιες καταλήξεις!

* Η κλητική δεν χρησιμοποιείται στα περισσότερα επίθετα σε -ης, -ης, -ες.

ΠΩΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΟΙ ΚΛΙΤΕΣ ΜΕΤΟΧΕΣ ΣΕ -μένος, -μένη, -μένο

Οι μετοχές προέρχονται από ρήματα. Όταν οι μετοχές της παθητικής φωνής χρησιμοποιούνται ως επίθετα, λέγονται επιθετικές.

* Πώς σχηματίζουμε την επιθετική μετοχή:

Οι παθητικές μετοχές τελειώνουν σε -μένος, -μένη, -μένο.

* **ΠΡΟΣΟΧΗ!** Όταν τελευταίο γράμμα του θέματος (πριν το -ω) είναι **π, β, φ, πτ**, τότε βάζουμε δύο **-μ**.
λύνω – λυμένος βάφω – βαμμένος (ΑΛΛΑ αγαπώ – αγαπημένος)

ΠΩΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕ ΤΟΝ ΕΝΕΣΤΩΤΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΟΡΙΣΤΟ

Όπως είδαμε σε προηγούμενες ενότητες:

ΧΡΟΝΟΣ	ΧΡΟΝΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ	ΠΟΙΟΝ*
Ενεστώτας	Παρόν	Εξακολουθητικός
Παρατατικός	Παρελθόν	Εξακολουθητικός
Αόριστος	Παρελθόν	Συνοπτικός
Εξακολουθητικός Μέλλοντας	Μέλλον	Εξακολουθητικός
Συνοπτικός (Στιγμιαίος) Μέλλοντας	Μέλλον	Συνοπτικός
Παρακείμενος	Παρόν	Συντελεσμένος
Υπερσυντέλικος	Παρελθόν	Συντελεσμένος
Συντελεσμένος Μέλλοντας	Μέλλον	Συντελεσμένος

*Το **ποιόν** της ενέργειας δείχνει τον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζεται η ενέργεια (αν είναι ολοκληρωμένη, εξελισσόμενη ή μοναδικό γεγονός)

Οι **εξακολουθητικοί χρόνοι** (Ενεστώτας, Παρατατικός, Εξ. Μέλλοντας) δείχνουν ότι η πράξη έχει διάρκεια ή γίνεται σε επανάληψη.

Οι **συνοπτικοί χρόνοι** (Αόριστος, Συνοπτικός) δείχνουν ότι η πράξη διήρκεσε μια στιγμή, δεν είχε διάρκεια.

Οι **συντελεσμένοι χρόνοι** (Παρακείμενος, Υπερσυντέλικος, Συντελεσμένος Μέλλοντας) δείχνουν ότι η πράξη έχει ήδη γίνει.

Ο **Ενεστώτας** είναι χρόνος Παροντικός, δηλαδή μιλάει για κάτι που συμβαίνει τώρα.

Τον χρησιμοποιούμε για να δείξουμε κάτι που:

- ✓ Γίνεται αυτή τη στιγμή. Ο Γιώργος κοιμάται τώρα.
- ✓ Γίνεται συνέχεια. Ο Γιώργος κοιμάται κάθε μεσημέρι.
- ✓ Επαναλαμβάνεται. Το σχολείο ξεκινά στις 8 το πρωί.
- ✓ Σε παροιμίες και γνωμικά που έχουν διαχρονική ισχύ. Αν καείς στο χυλό, φυσάς και το γιαούρτι.
- ✓ Έγινε στο παρελθόν αλλά θέλουμε να το περιγράψουμε με ζωντάνια.
(ιστορικός Ενεστώτας) Την ώρα που διάβαζα, ξαφνικά, χτυπάει το τηλέφωνο και τρέχω να το σηκώσω.
- ✓ Θα γίνει στο κοντινό μέλλον και είναι σίγουρο. Το αεροπλάνο μου φεύγει στις 3 η ώρα.

Ο **Αόριστος** είναι χρόνος Παρελθοντικός, δηλαδή μιλάει για κάτι που έγινε στο παρελθόν, δεν είχε διάρκεια και ολοκληρώθηκε στο παρελθόν.

Χρησιμοποιείται:

- ✓ Για κάτι που έγινε στο παρελθόν και διήρκεσε για μια στιγμή. Ήπιε λίγο νερό και έφυγε.
- ✓ Σε διηγήσεις σχετικά με το παρελθόν. Πέρυσι, πήγα στο Λονδίνο.
- ✓ Σε παροιμίες και γνωμικά (γνωμικός αόριστος). Κύλησε ο τέντζερης και βρήκε το καπάκι.
- ✓ Σε φράσεις που δείχνουν ότι θα γίνουν οπωσδήποτε και άμεσα (κυρίως στον προφορικό λόγο). Πες το κι έγινε.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ

ΠΩΣ ΜΕΤΑΤΡΕΠΟΥΜΕ ΤΙΣ ΟΝΟΜΑΤΙΚΕΣ ΣΕ ΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΦΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΑ

Μπορούμε να εκφράσουμε ένα νόημα:

- ✓ Με ρηματικές φράσεις
- ✓ Με ονοματικές φράσεις

Ρηματικές φράσεις: Είναι οι φράσεις που έχουν ρήμα π.χ. Ανακαλύφθηκε νερό στον Άρη.

Ονοματικές φράσεις: Είναι οι φράσεις που έχουν ονόματα (ουσιαστικά) και κανένα ρήμα.
π.χ. Ανακάλυψη νερού στον Άρη.

Οι ονοματικές φράσεις χρησιμοποιούνται κυρίως σε τίτλους.

ΜΕΤΑΤΡΟΠΕΣ

Για να μετατρέψουμε τις ρηματικές φράσεις σε ονοματικές:

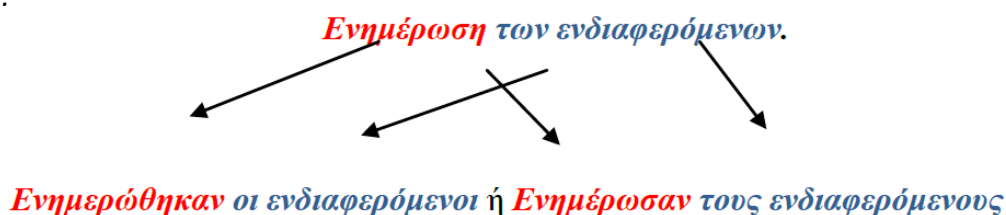
1. Κάνουμε το ρήμα ουσιαστικό.
2. Βάζουμε το ουσιαστικό της ρηματικής φράσης σε γενική.

Παράδειγμα: **Ενημερώθηκαν οι ενδιαφερόμενοι.**
Ενημέρωση των ενδιαφερόμενων.

Για να μετατρέψουμε τις ονοματικές φράσεις σε ρηματικές:

1. Βρίσκουμε το ουσιαστικό που είναι σε ονοματική πτώση και το κάνουμε ρήμα.
2. Βρίσκουμε το ουσιαστικό που είναι σε γενική πτώση και το βάζουμε είτε σε αιτιατική (αν το ρήμα είναι στην ενεργητική) είτε σε ονομαστική (αν το ρήμα είναι στην παθητική).

Παράδειγμα:

Όπως είχαμε δει και στη δεύτερη ενότητα:

Μπορούμε να διακρίνουμε τις προτάσεις με βάση τη δομή τους.

Βασικοί όροι της πρότασης: **Υ**ποκείμενο, **Ρ**ήμα, **Α**ντικείμενο ή **Κ**ατηγορούμενο.

ΑΠΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

Η πρόταση που αποτελείται από ένα υποκείμενο και το ρήμα ή ένα υποκείμενο, το ρήμα και ένα αντικείμενο ή κατηγορούμενο. *Η μητέρα αγόρασε φρούτα.*

Ο Γιάννης κοιμάται.

ΣΥΝΘΕΤΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

Η πρόταση που έχει δύο ή περισσότερα υποκείμενα, αντικείμενα ή κατηγορούμενα

Η μητέρα αγόρασε φρούτα και λαχανικά.

Ο Γιάννης και η Άννα κοιμούνται.

ΕΠΑΥΞΗΜΕΝΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

Εκτός από τους κύριους όρους της πρότασης (Υ, Ρ, Α, Κ), περιέχει πληροφορίες που εξηγούν ή συμπληρώνουν τους κύριους όρους. Αυτοί ονομάζονται δευτερεύοντες όροι και μπορεί να είναι επίθετα, επιρρήματα, προσδιορισμοί, φράσεις με προθέσεις κλπ.

Σήμερα το πρωί, η μητέρα αγόρασε φρούτα από το μανάβικο της γειτονιάς.

Ο Γιάννης κοιμάται κάθε μεσημέρι στο δωμάτιό του.

Για να φτιάξω εύκολα επαυξημένες προτάσεις:

Έχω την πρόταση:

Ο Γιάννης κοιμάται.

Σκέφτομαι τις ερωτήσεις: Πότε; Πού; Πώς;

Κάθε βράδυ, ο Γιάννης κοιμάται στο δωμάτιό του ήσυχα.

ΕΛΛΕΙΠΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

Από την πρόταση λείπει κάποιος ή κάποιιοι από τους βασικούς όρους.

Αγόρασε φρούτα. (λείπει: η μητέρα)

- *Τι κάνεις; (λείπει: εσύ)*

- *Καλά. (λείπουν: εγώ είμαι)*

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΛΟΓΟΥ

ΠΩΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΥΜΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΕΝΑ ΓΕΓΟΝΟΣ ΠΟΥ ΣΥΝΕΒΗ

Πρόλογος

Πού και πότε συνέβη το γεγονός.

Κυρίως Θέμα

Ποια πρόσωπα συμμετέχουν. Τι είναι σημαντικό να γνωρίζουν οι αναγνώστες για τα πρόσωπα αυτά.

Ποια είναι η αιτία του γεγονότος. .

Τι έγινε στην αρχή.

Τι έγινε στη συνέχεια. Ποιο γεγονός είναι σημαντικό.

Ποια είναι τα συναισθήματα των προσώπων. Ποιες είναι οι συνέπειες.

Πώς αντιμετωπίστηκε το γεγονός.

Επίλογος

Ποια συμπεράσματα βγαίνουν.

* Προσέχουμε να μη χρησιμοποιούμε τη λέξη 'εγώ'.

* Χρησιμοποιούμε χρονικούς και τοπικούς προσδιορισμούς.

* Χρησιμοποιούμε παρελθοντικούς χρόνους, αν μιλά για ένα γεγονός του παρελθόντος, αλλά παροντικούς χρόνους αν μιλά για ένα σύγχρονο γεγονός.

* Η αφήγηση πρέπει να είναι γρήγορη και παραστατική. Δεν γράφουμε πολλά λόγια για θέματα που δεν σχετίζονται άμεσα με το θέμα.

* Δεν επαναλαμβάνουμε πολλές φορές την ίδια λέξη.

* Συνήθως περιγράφουμε ένα γεγονός γράφοντας άρθρα. Όταν γράφω άρθρο δεν ξεχνώ να βάλω τίτλο!

* **ΠΡΟΣΟΧΗ:** Οι ερωτήσεις του σχεδιαγράμματος είναι βοηθητικές προς τη ροή της έκθεσης! Δεν γράφω απλώς τις απαντήσεις.

ΠΩΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΟΥΜΕ ΧΩΡΟΥΣ ΠΟΥ ΜΑΣ ΚΑΝΟΥΝ ΝΑ ΝΙΩΘΟΥΜΕ ΕΝΤΟΝΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ

Πρόλογος

Πού είναι αυτός ο χώρος και πώς βρεθήκαμε εκεί.

Κυρίως Θέμα

Πώς ήταν εξωτερικά.

Πώς ήταν εσωτερικά.

* ΘΥΜΑΜΑΙ: η περιγραφή γίνεται από έξω προς τα μέσα!

Ποιους συναντούσαμε εκεί και τι κάναμε.

Τι μας έκανε να αγαπήσουμε το χώρο αυτό.

Επίλογος

Τι νιώθουμε κάθε φορά που βρισκόμαστε εκεί ή σκεφτόμαστε τον τόπο αυτό.

* Χρησιμοποιώ οπτικές, ακουστικές, οσφρητικές εικόνες.

* Χρησιμοποιώ σχήματα λόγου (κυρίως μεταφορά, παρομοίωση)

ΠΩΣ ΜΙΛΑΜΕ ΚΥΡΙΟΛΕΚΤΙΚΑ Η ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΑ ΓΙΑ ΚΑΤΙ

Κυριολεξία: η χρήση των λέξεων με την πραγματική τους σημασία. π.χ. χρυσό δαχτυλίδι

Μεταφορά: η χρήση της λέξης όχι με την πραγματική της σημασία αλλά με άλλη. Η σημασία μιας λέξης «μεταφέρεται» σε μια άλλη. π.χ. χρυσή καρδιά

ΠΩΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΟΥΜΕ ΜΙΑ ΣΕΙΡΑ ΑΠΟ ΠΡΑΞΕΙΣ

Πρόλογος

Ποια είναι η διαδικασία, πότε συμβαίνει και πού.

Κυρίως Θέμα

Ποιοι συμμετέχουν και με ποιο τρόπο.

Ποια είναι τα στάδια της διαδικασίας.

Τι γίνεται στην αρχή, στη συνέχεια, στο τέλος και γιατί συμβαίνουν αυτά.

Πώς τελειώνει η διαδικασία.

Επίλογος

Πώς νιώθουν και πώς αντιδρούν όσοι παρακολουθούν ή συμμετέχουν.

* Προσέχω: Παρουσιάζω τα γεγονότα με τη σειρά χωρίς να τα μπερδεύω.

* Χρησιμοποιώ Ενεστώτα αν πρόκειται για μια σύγχρονη διαδικασία ή παρελθοντικούς χρόνους αν η διαδικασία αυτή συνέβαινε στο παρελθόν.

ΠΩΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΜΙΑ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

1. Διαβάζω το κείμενο (2 φορές)

2. Διαβάζω τις παραγράφους και υπογραμμίζω τις λέξεις- κλειδιά.

3. Γράφω ένα πλαγιότιτλο για καθεμία.

4. Ενώνω τους πλαγιότιτλους.

* Μπορούμε να ξεκινήσουμε με τη φράση «Σύμφωνα με το κείμενο...» ή «Το κείμενο μιλάει για...»

* Χρησιμοποιούμε συνδετικές λέξεις.

* Δεν χρησιμοποιούμε λέξεις ίδιες με αυτές του κείμενου.

* Δεν σχολιάζουμε το κείμενο ούτε γράφουμε τη γνώμη μας.

* Η περίληψη είναι (συνήθως) μια παράγραφος

